

Gemeente Rotterdam

de Uitvoeringsagenda 2013-2014 EU arbeidsmigratie

september 2013

Inhoud

	Bladzijde
Hoofdstuk 1: 'Tegelijk warm en koud blazen' in Rotterdam	3
Hoofdstuk 2: De uitvoeringsagenda 2013-2014 EU arbeidsmigratie	6
Zes hoofdonderwerpen	
Uitwerking top 4	7
1. Registratie	7
2. Tegengaan uitbuiting en misstanden in werk en huisvesting	8
3. Versterken van deelname aan en positie in de Rotterdamse samenleving	10
4. Versterken van de betekenis van de EU arbeidsmigranten voor de Rotterdamse economie	15
Uitwerking twee overige hoofdonderwerpen	16
5. Sociale voorzieningen, verblijfsbeëindiging en terugkeer	16
6. Veiligheid	17
Uitwerking randvoorwaarden	18
7. Lobby	18
8. Samenwerken met kennisinstellingen	19
9. Communicatie	20
Lijst van afkortingen in volgorde van gebruik	21

De Uitvoeringsagenda 2013-2014 EU arbeidsmigratie

Hoofdstuk 1. 'Tegelijk warm en koud blazen' in Rotterdam

Arbeidsmigratie is van alle tijden

Het onderwerp EU arbeidsmigratie is niet nieuw. Arbeidsmigratie is van alle tijden. Rotterdam, stad met een wereldhaven en veel economische bedrijvigheid heeft altijd een grote aantrekkingskracht uitgeoefend op migranten afkomstig uit alle windstreken.

Beleid ontwikkelen op het gebied van arbeidsmigratie is relatief nieuw. In het LURA- rapport¹ (Lessen uit recente arbeidsmigratie) staan de lessen en ervaringen met de recente stroom arbeidsmigranten uit Midden en Oost Europa beschreven. Het rapport toont bovenal aan dat de komst van grote groepen arbeidsmigranten belangrijke gevolgen heeft voor de samenleving. De overheid moet zich daarvan bewust zijn en tijdig anticiperen op de komst van deze migranten en het gegeven dat een deel van hen zich zal vestigen..

De uitbreiding van de Europese Unie in 2004 en 2007 heeft substantiële arbeidsmigratie teweeggebracht. Ver voordat het LURA-rapport verscheen is Rotterdam in 2007 gestart met aandacht vragen voor de komst van Midden en Oost Europese arbeidsmigranten. Toentertijd waren dat vooral Polen.

Rotterdam staat op het standpunt dat arbeidsmigranten van belang zijn voor de ontwikkeling van de economie en de stad en wil migranten die bijdragen aan de welvaart en het welzijn van Rotterdam zo goed mogelijk faciliteren. De komst van een omvangrijke groep nieuwe migranten vraagt het nodige van de lokale samenleving en overheid. Er gaan zowel wenselijke als onwenselijke verschijnselen, zowel kansen als bedreigingen mee gepaard.

Vanuit die achtergrond startte Rotterdam in 2007 dan ook het Programma EU Arbeidsmigranten. In samenwerking met de rijksoverheid en diverse ketenpartners is de afgelopen jaren hard gewerkt aan de vraagstukken waarmee de samenleving en overheid zich geconfronteerd zagen. Deze uitvoeringsagenda gaat verder op wat reeds is bereikt en stelt de prioriteiten voor de komende twee jaar.

De urgentie van de agenda wordt met name ingegeven door de verwachte toestroom van Bulgaren en Roemenen. Met ingang van januari 2014 is voor deze EU onderdanen niet langer een tewerkstellingsvergunning nodig om in Nederland te mogen werken. Bovendien zijn de leefomstandigheden in Nederland, zelfs in de meest slechte situatie, voor vele migranten nog altijd beter dan in het land van herkomst.

Het profiel van de arbeidsmigrant

Om effectief in te kunnen spelen op alle vraagstukken die spelen bij de komst van arbeidsmigranten is het van groot belang om zicht te hebben op de aard en omvang van de groep. Verblijven zij kort of lang in Rotterdam? Waar liggen de kansen en bedreigingen? Het merendeel van de arbeidsmigranten schrijft zich echter niet in bij de Gemeentelijke Basis Administratie (GBA). Daartoe is een arbeidsmigrant die korter dan vier maanden in ons land verblijft ook niet verplicht. Naar schatting wonen er tussen de 30.000 en 50.000 arbeidsmigranten uit Midden en Oost Europa in Rotterdam (Monitor Programma EU arbeidsmigranten 2012). Bijna 12.000 daarvan staan geregistreerd in de GBA. Rotterdam houdt een vurig pleidooi voor maatregelen die de arbeidsmigrant er toe brengt zich wél in te schrijven bij de gemeente. In deze uitvoeringsagenda gaan we daar nader op in.

¹ LURA rapport, Tweede Kamer, vergaderjaar 2011–2012, 32 680, nr. 4

Daarnaast is het van groot belang dat alle betrokken partijen informatie met elkaar gaan delen, zodat er een scherper beeld ontstaat van wat er precies aan de hand is en op basis van een integrale analyse de juiste maatregelen kunnen worden getroffen.

De groep arbeidsmigranten is enorm divers. Deze uitvoeringsagenda richt zich op de EU arbeidsmigrant met bijzondere aandacht voor de Midden en Oost Europeanen. Arbeidsmigranten worden vaak in één adem genoemd, terwijl het gaat om verschillende landen met een eigen specifieke historie en sociaal culturele achtergrond. Ook binnen die landen zijn er weer verschillen tussen de bevolkingsgroepen. De Roma vormen bijvoorbeeld een minderheid die zich kenmerkt door een geheel eigen cultuur en leefwijze. Er is geen eenduidig profiel voor de arbeidsmigrant. Die diversiteit is terug te zien in diverse thema's die spelen bij arbeidsmigratie als huisvesting, werk, participatie en taal, criminaliteit en overlast. Hierbij zijn er wel een aantal rode draden te benoemen zoals de lage mate waarin arbeidsmigranten zich organiseren in maatschappelijke organisaties, hun wantrouwen naar overheidsinstanties en eenzijdig georiënteerd zijn op eigen netwerken.

Naast de toestroom uit Midden en Oost Europa zien we inmiddels ook een toename van arbeidsmigranten uit Zuid Europese landen, met name Griekenland, Italië, Portugal en Spanje (de zogenaamde GIPS-landen). Daarnaast is per 1 juli 2013 Kroatië toegetreten tot de EU en kunnen arbeidsmigranten met een Kroatisch paspoort en een tewerkstellingsvergunning in Nederland komen werken.

Van belang voor het profiel van de arbeidsmigrant is de verblijfsduur in en de mate van binding met Nederland. Maar ook het opleidingsniveau en werkervaring zijn relevante factoren. Deze vragen stonden centraal in het onderzoek van Godfried Engbersen van de Erasmus Universiteit Rotterdam 'Arbeidsmigratie in vieren'². Hij concludeert dat migratie verloopt volgens vier patronen: seizoensmigratie, transnationale migratie, vestigingsmigratie en footloose migratie; in concreto gaat het om kansrijk versus kansarm en binding met Nederland versus geen binding met Nederland.

- Tijdelijke arbeidsmigranten die kort in Nederland blijven, veelal laaggeschoold werk doen, nauwelijks geïntegreerd zijn en een groot deel van hun inkomen naar het thuisland sturen.
- Transnationale of bi-nationale arbeidsmigranten zijn hoogopgeleid, goed geïntegreerd in de Nederlandse samenleving en hebben ook nog een sterke band met het herkomstland. Deze migranten keren op termijn waarschijnlijk terug of migreren door naar een ander land.
- Vestigingsmigranten zijn ook veelal hoogopgeleid, al langer in Nederland en willen ook voor een langere tijd met hun familie blijven.
- Footloose migranten zijn kort in Nederland, zij spreken slecht Nederlands en zijn weinig geworteld in de Nederlandse samenleving. Het gaat vooral om laagopgeleiden met een zwakke arbeidspositie. De grootste groep bestaat uit Bulgaren zonder geldige tewerkstellingsvergunning (TWV), werkzaam in de informele economie. De Rotterdamse ervaring leert dat deze footloose migranten naast kort inmiddels ook steeds vaker langere tijd in Nederland willen blijven. Ook zien we in de praktijk dat deze migranten heen en weer reizen. Ze komen naar Rotterdam en na enige tijd vertrekken zij naar het land van herkomst of een ander land, waarna zij opnieuw naar Rotterdam komen..

² Arbeidsmigratie in vieren, Bulgaren en Roemenen vergeleken met Polen, augustus 2011, Enbersen e.a. Erasmus Universiteit Rotterdam

In Rotterdam komen alle vier soorten migratie voor. Elke groep heeft eigen kenmerken en behoeften en levert specifieke vraagstukken op die om aandacht vragen. In deze uitvoeringsagenda komen de onderwerpen aan bod die voor alle arbeidsmigranten van belang zijn, zoals registratie. Daarnaast richt de aandacht zich op afzonderlijke vraagstukken dan wel problemen waar de stad Rotterdam tegenaan loopt met deze vier categorieën arbeidsmigranten.

‘Tegelijk warm en koud blazen’ in Rotterdam

Rotterdam is inmiddels ervaringsdeskundig op het gebied van arbeidsmigratie en ziet zowel de kansen als bedreigingen die de komst van arbeidsmigranten met zich meebrengt.

Zoals gezegd Rotterdam staat op het standpunt dat arbeidsmigranten die een belangrijke bijdrage leveren aan de welvaart en het welzijn van de stad van harte welkom zijn. Rotterdam vindt dat zij als een goed gastheer het verblijf van deze migranten zo goed mogelijk moet faciliteren.

De nadruk ligt echter wel op ‘arbeid’. Rotterdam, dat stadsdelen kent met een groot aantal inwoners in een zwakke sociale positie, is niet berekend op een toestroom van sociaal zwakkeren uit Zuid, Midden en Oost Europa die onder het mom van arbeidsmigratie naar de stad komen, maar in feite een zeer zwakke tot geen arbeidspositie hebben.

Rotterdam ziet de rol van de overheid daarbij als kaderstellend. Voor sociaal zwakke migranten kunnen barrières worden opgeworpen die verblijf in Nederland/Rotterdam minder makkelijk dan wel onaantrekkelijk maken. Rotterdam heeft bijvoorbeeld in de Algemeen Plaatselijke Verordening (APV) een bedelverbod ingevoerd en daklozen zonder Rotterdam-binding kunnen geen beroep doen op de nachtopvang. Met het instrument van de huisvestingsvergunning op grond van de Rotterdamwet wordt instroom van kansarme vestigers in zwakke wijken beperkt. Uiteindelijk is het zo dat een sociaal zwakke positie beter in het land van herkomst kan worden verbeterd dan de sociaal zwakkere EU onderdaan te laten migreren naar een land waar hij of zij geen toekomstperspectief heeft en geen positieve bijdrage levert aan de samenleving

Rotterdam ziet een arbeidsmigrant niet als iemand die door de overheid met zorg moet worden omringd. De migrant is zelf verantwoordelijk voor zijn of haar positie in de Rotterdamse samenleving. Zelfredzaamheid is een vereiste voor iedereen, zo ook voor de arbeidsmigrant.

De footloose migranten baren Rotterdam - gezien hun kenmerken - de meeste zorgen. Deze groep beweegt zich geheel buiten het blikveld van de gemeente, maar is wel merkbaar aanwezig in de Rotterdamse wijken. De meeste objectieve informatie over deze groep ontbreekt, omdat de migranten zich niet registreren. Zij vinden vaak geen plek op de reguliere arbeidsmarkt en bewegen zich vooral in de informele economie. Uitbuiting, overlast en criminaliteit liggen daarbij op de loer.

Hoofdstuk 2. De Uitvoeringsagenda 2013-2014 EU arbeidsmigratie

Zes hoofdonderwerpen

In het programma EU arbeidsmigratie staat het beleid van Rotterdam ten aanzien van arbeidsmigranten uit Midden en Oost Europa centraal. Het gaat om een integrale aanpak waarbij samenwerking op lokaal, landelijk en Europees niveau met zowel sociale partners, bedrijven, huisvesters, maatschappelijke organisaties, politie en OM onontbeerlijk is. Kijkend naar de actuele stand van zaken van EU arbeidsmigratie in Rotterdam en de sociaaleconomische kansen en bedreigingen, gaat het nu om intensivering van de maatregelen, versterken en verbinden van de uitvoering en het delen van informatie met de ketenpartners.

In de monitor EU arbeidsmigranten die jaarlijks wordt uitgebracht, wordt een actuele weergave van de situatie van en rond EU arbeidsmigranten gegeven (met een focus op Midden en Oost Europeanen).

Rotterdam komt tot een top 4 van onderwerpen die, in de serie van zes items waaronder maatregelen waarmee het lopende beleid wordt uitgevoerd zijn gerangschikt, extra urgent zijn. Naast de zes hoofdonderwerpen zijn er een drietal items die randvoorwaardelijk van aard zijn.

Top 4

1. Registratie: inschrijven in de GBA
2. Het tegengaan van uitbuiting en misstanden in werk en huisvesting
 - 2a. intensiveren handhaven op overbewoning, aanpak uitbuiting in huisvesting en aanpak (woon)overlast
 - 2b. reguleren instroom in zwakke wijken en/of straten
 - 2c. bevorderen van aanbod van goede huisvesting.
 - 2d. tegengaan van uitbuiting op de arbeidsmarkt
3. Versterken van deelname aan en positie in de Rotterdamse samenleving
 - 3a. bevorderen van integratie en onderwijs, participatie en taal
 - 3b. versterken eigen maatschappelijke organisaties
4. Versterken van de betekenis van de EU arbeidsmigranten voor de Rotterdamse economie

Onverminderd aandacht voor de onderwerpen:

5. Sociale voorzieningen, verblijfsbeëindiging en terugkeer
6. Veiligheid

Randvoorwaarden

7. Lobby richting EU
8. Samenwerken met kennisinstellingen
9. Communicatie

Hieronder wordt bij elk onderdeel van de zes hoofdonderwerpen en randvoorwaarden een korte toelichting gegeven en worden de activiteiten voor 2013 en 2014 genoemd. Deze onderwerpen en activiteiten worden projectmatig door de verantwoordelijke trekkers opgepakt en uitgewerkt. De resultaten worden jaarlijks in de monitor EU arbeidsmigratie beschreven.

Uitwerking Top 4

1. Registratie

Inschrijven in de GBA

Voor een integrale aanpak van EU arbeidsmigratie is het van essentieel belang dat de omvang, aard, samenstelling kansen en bedreigingen van de EU arbeidsmigranten inzichtelijk zijn. Een eerste vereiste daarvoor is inschrijving van de arbeidsmigrant in de GBA. Dit is de topprioriteit van Rotterdam.

Daarnaast is inschrijving in de GBA nodig om een uitkering uit het gemeentefonds te krijgen en lokale heffingen te kunnen innen. Ook de (tijdelijke) arbeidsmigranten maken gebruik van de maatschappelijke voorzieningen en de infrastructuur van de stad. Hieraan betalen wij allemaal mee. Op basis van de schattingen van niet ingeschreven Midden en Oost Europese arbeidsmigranten loopt de stad Rotterdam miljoenen mis.

De in- en uitschrijving in de GBA is voor Rotterdam topprioriteit en zoekt hierin de grenzen van haar bevoegdheden op. Ook op het gebied van samenwerking en gegevensuitwisseling met andere partijen.

1. Rotterdam

De gemeente zet in op de registratie van EU arbeidsmigranten om de GBA op orde te krijgen. Dit betekent:

- inschrijven op locatie (b.v. bij voorlichtings- en themabijeenkomsten of bij werkgevers en huisvesters). Een voorbeeld is het inschrijven in het Polenhotel in de gemeente Westland;
- ambtshalve in- en uitschrijven gekoppeld aan interventie- en handhavingacties op gemeentelijk niveau;
- versterken van de terugmeldingen van inspectie SZW, politie, OM en gemeentelijke diensten (zoals leerplichtambtenaren) als basis voor ambtshalve in- en uitschrijven.

2. Ketenpartners

Het samenwerken en delen van informatie met ketenpartners is van uitermate groot belang. De urgentie wordt gevoeld: Rotterdam is met UWV, Belastingdienst, SVB en Zorgverzekeraars in gesprek om scherpe afspraken met elkaar te maken over het terugmelden op de GBA. Rotterdam doet een urgent beroep op het Rijk om hierin samen het voortouw te nemen.

3. Werkgevers en verhuurders

Tot slot hebben we behoefte aan meer inzet door werkgevers en verhuurders om de EU arbeidsmigranten in de GBA ingeschreven te krijgen. Incidenteel en individueel zijn er werkgevers en verhuurders die zich verantwoordelijk voelen voor inschrijving in de GBA. De urgentie vraagt echter om gezamenlijke inzet en verantwoordelijkheid bij alle werkgevers en verhuurders voor een goede en actuele inschrijving in de GBA.

Inschrijven in RNI (Registratie Niet Ingezetenen)

De RNI is in theorie bestemd voor niet-ingezetenen, dus mensen die een relatie met de Nederlandse overheid hebben (gehad) maar niet (meer) ingeschreven kunnen/hoeven worden in de GBA. Het gaat dan ondermeer om mensen die kort in Nederland verblijven (korter dan vier maanden) en hier wel werken. De verwachting is dat juist arbeidsmigranten die, in de praktijk, langer dan vier maanden zullen blijven zich in de RNI gaan inschrijven. Vandaar dat het voor Rotterdam van groot belang is dat bij RNI- inschrijvingen een betrouwbaar Nederlands verblijfsadres wordt vastgelegd en niet alleen het buitenlandse.

Hiermee krijgen we meer inzicht in verblijfsduur, aantallen en verblijfplaats van de migranten. Rotterdam stelt voor om met een tijdelijk BSN (Burger Service Nummer) te gaan werken om inschrijving in de GBA mogelijk te maken voor de arbeidsmigrant die langer dan vier maanden blijft. Juist door de gegevensuitwisseling met UWV, SVB en belastingdienst, zorgverzekeraars, huisvesters en werkgevers bouwen we aan een realtime RNI en GBA met een betrouwbaar verblijfsadres. Het wetsvoorstel (wet Basisregistratie Personen) is 2 juli 2013 door de 1^e Kamer aangenomen en het moment van invoering van de RNI wordt in de eerste week van december 2013 voorzien.

Activiteiten:

- Plan van aanpak: registratie (RNI en GBA) EU arbeidsmigranten op orde (inzet van Publiekszaken in Rotterdam, in samenwerking met Belastingdienst, UWV, SZW, RCF (Regionale Coördinatiepunten Fraudebestrijding) en met werkgevers en verhuurders)
- Onderzoek door OBI (Onderzoek en Business Intelligence): "Bewegingen in de GBA" om inzicht te krijgen in vestigingsstromen, vertrekstromen en het resulterende buitenlands saldo in beeld gebracht van de Midden en Oost Europese arbeidsmigranten
- Bevorderen van de kwaliteit van de GBA door ondermeer het controleren op basis van (risico)profielen. Hierin wordt ondermeer nauw samengewerkt met de Rijksbelastingdienst.
- Voorlichting via folders, website en themabijeenkomsten over inschrijven in GBA en RNI.

2. Het tegengaan van uitbuiting en misstanden in werk en huisvesting

Rotterdam treedt hard op tegen misstanden en uitbuiting in werk en huisvesting en misbruik van voorzieningen. In deze integrale aanpak is nadrukkelijk aandacht voor preventieve maatregelen en daarnaast is er aandacht voor gerichte instroom in kwetsbare wijken en straten, handhaving, criminaliteit en overlast.

Het realiseren van een – regionaal - adequaat huisvestingsaanbod is, in combinatie met toezicht en handhaving, de beste manier om illegale en onwenselijke situaties te voorkomen en op te heffen.

2a intensiveren handhaven op overbewoning, aanpak uitbuiting in huisvesting en aanpak (woon-) overlast

Extra toezicht en handhaving op activiteiten met betrekking tot ivi (irreguliere verblijfsinrichting) / overbewoning, leegstand en de aanpak van huisjesmelkers. In de wijken en deelgemeenten Charlois, Feyenoord en Delfshaven wordt doorgepakt op de door de bewoners ervaren en ondervonden overlast. Dit gebeurt enerzijds door het verbeteren van coördinatie en de regie binnen de aanpak, anderzijds door op uitvoeringsniveau de aanpak te intensiveren, bijvoorbeeld door extra inzet op de handhaving op overbewoning, extra inzet van specifieke expertise bij complexe gevallen van woonoverlast en preventieve en risicogestuurde huisbezoeken.

Activiteiten

- Tegengaan uitbuiting, overbewoning en misstanden met betrekking tot huisvesting door:
 - extra inzet op handhaven ivi en HVV (huisvestingsvergunning)
 - aanpak huisjesmelkers (eigenaar gerichte aanpak)
 - controle 4de inschrijving in GBA
- Overleg is gestart met eigenaren en verhuurders om te komen tot richtlijnen voor goed verhuurderschap.

- Rotterdam heeft bij het Rijk aangedrongen op wijziging van de woningwet zodat het opleggen van een bestuurlijke boete op een overtreding van de woningwet ook mogelijk wordt. Dit zou een belangrijke toevoeging zijn aan het bestaande instrumentarium.

2b Reguleren instroom in zwakke wijken en/of straten

De huisvestingsvergunning (HVV) op grond van de Rotterdamwet is bedoeld om de instroom van kansarme vestigers in deze wijken te beperken, teneinde deze gebieden een adempauze te gunnen. De maatregel is specifiek gericht op de verbetering van de verhouding werkenden – niet werkenden. Uiteindelijk gaat het om versterking van de sociaaleconomisch situatie en vermindering van de probleemcumulatie in deze gebieden. De HVV-maatregel moet daaraan bijdragen. Maar om het gewenste resultaat te bereiken is meer nodig dan deze maatregel alleen.

Het is de inzet op controle, opsporing en handhaving die de mate van effectiviteit van de uitvoering bepaalt. Zeker als een groot deel van de EU arbeidsmigranten zich in de HVV-wijken vestigt, zich vaak niet inschrijft en geen HVV aanvraagt (zie de Monitor EU arbeidsmigranten), is het cruciaal om goed zicht te hebben op de feitelijke situatie in de wijken en om daadwerkelijk op te treden tegen geconstateerde overtredingen van de regels.

Activiteiten

- reguleren instroom in zwakke wijken en/of straten en kantelbuurten door voordragen van gebieden, wijken en/of straten aan minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voor toepassing van de Huisvestingsvergunning op grond van de Rotterdamwet.
- verbeteren effectiviteit handhavingsorganisatie uitvoering HVV. Maatregelen uiterlijk 1 januari 2014 uitgevoerd.

2c Bevorderen van aanbod van passende huisvesting

Samen met de regio realiseren van een adequaat huisvestingsaanbod is, in combinatie met toezicht en handhaving, de beste manier om illegale en onwenselijke situaties te voorkomen en op te heffen.

Activiteiten:

- Het bevorderen van aanbod van 'short stay' huisvesting, door huisvesters en werkgevers te faciliteren in samenwerking met de regio. Het profiel van de arbeidsmigrant (op basis van verblijfsduur, gezinssamenstelling en inkomen) vraagt om een gedifferentieerd aanbod. Huisvesters en werkgevers hebben behoefte aan 2.000 plaatsen in de komende jaren.
- Overeenkomstig de raadsuitspraak van 20 juni 2013 (Migratiestromen naar Rotterdam) worden voorzieningen voor short stay bij voorkeur niet in de zeven focuswijken op Zuid gerealiseerd en worden arbeidsmigranten met een langer verblijfsperspectief behandeld als andere huishoudens die zich in Rotterdam willen vestigen.
- Op Zuid wordt een voorrangbeleid voor gezinnen, hoger opgeleiden en mensen met een langer verblijfsperspectief voorbereid. Arbeidsmigranten die aan de gestelde criteria voldoen kunnen hiervan eveneens gebruik maken.

2d Tegengaan uitbuiting op de arbeidsmarkt

De economische integratie van de arbeidsmigranten wordt bepaald door hun positie op de arbeidsmarkt. Een groot deel neemt een zwakke positie in op de Nederlandse arbeidsmarkt: ze hebben tijdelijke contracten, hebben geen werkvergunning, werken vaak in het informele circuit en verdienen minder dan het minimumloon.

Tevens is het voor een eerlijke concurrentie van belang dat iedereen zich aan de regels houdt. Dit is niet altijd het geval. Zo zijn er detacheringconstructies, waarbij de werknemer gedetacheerd wordt vanuit het land van herkomst, en schijnzelfstandigheid waarbij werknemers tegen een laagtarief als zzp-er worden ingehuurd. Daarnaast zijn er malafide uitzendbureaus die mensen onder de in CAO's afgesproken lonen betalen.

Activiteiten:

- In 2013: uitvoering project aanpak malafide uitzendbureaus (AMU – R), een samenwerkingsverband met SNCU (Stichting Naleving CAO Uitzendkrachten), ABU (Algemene Bond van Uitzendbureaus), ministerie SZW, KvK Rotterdam en FNV Bondgenoten. Meervoudig kijken bij de uitoefening van gemeentelijke taken en het doorgeven van gemeentelijke signalen van mogelijk malafide handelen door uitzendbureaus en schijnconstructies aan het landelijk Interventieteam AMU. SNCU en gemeente geven prioriteit aan (onderzoeken van) uitzendbureaus in Rotterdam t.b.v. het aanpakken van 100 malafide uitzendbureaus. Aanpak op wijkniveau op basis van landelijke risicoanalyses door Inspectieteam SZW. Voorlichtingsbijeenkomsten voor uitleners (gebeurd) , uitzendbureaus en arbeidsmigranten (twee). Uitwisseling van ervaring tussen inspecteurs Toezicht Gebouwen en controleurs Stichting normering Flexwerken. Uitwisselen nieuwe gemeentelijke huisvestingsregels met brancheorganisaties uitzendbranche.
- In 2014: mede afhankelijk van de evaluatie van het project AMU Rotterdam. Voortzetten en oplijnen van het meervoudig kijken bij uitoefening gemeentelijke taken en doorgeven signalen aan Interventieteam AMU. Bij meervoudig kijken en voorlichting zullen arbeidsmigranten gestimuleerd worden om klachten over uitzendbureaus ook te melden bij SNCU.

3. Versterken van deelname aan en positie in de Rotterdamse samenleving

Essentieel is dat de deelname aan en positie van de EU arbeidsmigranten en hun kinderen in de Rotterdamse samenleving wordt versterkt, zowel individueel als in eigen maatschappelijke organisaties. De Rotterdamse inzet is om met EU arbeidsmigranten te praten. Hiervoor zijn er Polen- en Bulgarenvoorlichters werkzaam in de wijken. Zij maken de EU arbeidsmigranten wegwijs in werken en wonen in de Rotterdamse samenleving. Zij geven voorlichting over rechten en plichten, taal en onderwijs, ook voor hun kinderen.

Rotterdam wil bewerkstelligen dat de arbeidsmigranten een goed lange termijn perspectief hebben, weerbaarder zijn en een bijdrage kunnen leveren aan de economie van de stad, ook al ter voorkoming van een geïsoleerde en achterstandspositie in de maatschappij. Dit vraagt een continue inzet in de verschillende fasen die de migrantengroepen doorlopen. Met dit sociaal pakket aan maatregelen en activiteiten zetten wij ons in om de stabiliteit en harmonie in de stad te waarborgen voor alle bewoners (ook de nieuwkomers).

3a. Bevorderen van integratie en onderwijs, participatie en taal Integratie en onderwijs

Rotterdam zet zich in op het versterken van de sociaal-culturele integratie van de EU arbeidsmigranten door de sociale contacten van de migranten met de inwoners van Rotterdam te bevorderen en hierbij is de taalverwerving van essentieel belang.

Aan kinderen van nieuwkomers worden via de schakelklassen Nederlandse taallessen gegeven.

Uit de monitor 2012 EU arbeidsmigranten blijkt dat per 31 december 2012 in totaal 11.783 personen uit Midden –en Oost Europa zijn ingeschreven in de GBA. Hiervan is 79% tussen de 18 en 65 jaar oud. In Rotterdam wonen (geregistreerd) 2.395 kinderen tussen de 0 en 17 jaar.

Verdeling leeftijd %	31-12-2012	
0-17	2395	20%
18-34	5628	48%
35-65	3621	31%
65+	139	1%
Totaal	11783	100%

Kinderen van EU arbeidsmigranten hebben recht op onderwijs. Rotterdam probeert dit zo goed mogelijk in te vullen. Aandachtspunten zijn de hoge in- en uitstroom van kinderen uit Midden en Oost Europa in het onderwijs en de onbekendheid met onderwijs en verzuim. Ingewikkeld is dat er een (klein) percentage kinderen is die wel op scholen staan ingeschreven, maar niet bekend zijn in de GBA. Deze zijn voornamelijk van Bulgaarse afkomst. Op grond van internationale verdragen heeft ieder kind recht op onderwijs. Ook als het kind niet geregistreerd en/of illegaal is, dan is het toch leerplichtig en kan daar ook op gehandhaafd worden.

In het LURA rapport zijn de ervaringen van Rotterdam over onderwijs en EU migrantenkinderen al opgenomen. In de deelgemeenten Delfshaven, Feijenoord en Charlois wonen het grootste aantal EU arbeidsmigranten. Enkele scholen in deze deelgemeenten hebben een grote concentratie kinderen uit Midden en Oost Europa. De scholen zijn zich bewust van de mogelijke toename van het aantal Bulgaarse en Roemeense kinderen door het wegvallen van de werkvergunning per 1 januari 2014. In het onderwijsveld zijn ook bijeenkomsten georganiseerd met diverse stakeholders om zich hier beter op te kunnen voorbereiden.

Signalen uit de praktijk van de voorlichters, leerplichtambtenaren en vanuit scholen laten zien dat de problemen, zoals in het LURA rapport opgesomd, een hardnekkig fenomeen is. Bovendien laat de monitor 2012 EU arbeidsmigranten zien dat het aantal kinderen uit Midden en Oost Europa nog steeds toeneemt (ondermeer ook gezinshereniging bij de Polen).

De problemen die zich op scholen met relatief meer kinderen uit Midden en Oost Europa voordoen zijn³:

- slechte beheersing van Nederlands
- slechte communicatie met de ouders
- culturele verschillen
- schoolverzuim
- leerachterstanden
- slechte sociaal economische omstandigheden, vaak in combinatie met slechte huisvesting

In een recente bijeenkomst van het Rijk over de kinderen van EU arbeidsmigranten, georganiseerd op 24 april 2013, kwamen deze problemen wederom boven tafel.

Rotterdam continueert – in samenwerking met de scholen - voorlichting aan ouders over het schoolsysteem in Nederland en de rechten en plichten. Voornamelijk Bulgaarse ouders zijn vanuit Bulgarije het schoolsysteem niet gewend en houden zich niet aan de schooltijden, de vakanties en stromen in en uit het onderwijs. Ook zien scholen een toename van onverzekerde kinderen en voelen scholen de noodzaak om met 'bevriende' huisartsen en tandartsen te werken (soms gratis dan wel contante betaling per behandeling).

Naast voorlichting intensiveert Rotterdam de handhaving van de leerplicht daarbij is een goede thuis- en woonsituatie van groot belang. Misstanden in huisvesting (ondermeer overbewoning en huisjesmelkers) worden in Rotterdam streng aangepakt.

Participatie en taal

In het verleden konden de EU arbeidsmigranten deelnemen aan de gemeentelijke taal- en participatietrajecten die vanuit de Wet Inburgering in Rotterdam werden georganiseerd. Door het wegvallen van de inburgeringsgelden en het schrappen van de gemeentelijke taken uit de Wet Inburgering dreigt er in Rotterdam een probleem te ontstaan met betrekking tot het taalonderwijs aan de EU arbeidsmigranten. Naast een financieel probleem, is ook de werving en instroom van deze groep in de bestaande voorzieningen lastig.

De EU arbeidsmigranten zijn weliswaar niet inburgeringsplichtig, maar zij kunnen wel gebruik maken van het sociaal leenstelsel in het kader van de Wet Inburgering. Ervaring leert inmiddels dat deze groep hier weinig tot geen gebruik van maakt.

Net als alle andere Rotterdammers met een taalachterstand kunnen EU arbeidsmigranten gebruik maken van de bestaande taalvoorzieningen in Rotterdam. Wanneer dit echter een traject betreft dat wordt gefinancierd door gemeente en/of het Rijk (WEB-trajecten, Taal Dichtbij!, Goed, Beter, Best), wordt als voorwaarde gesteld dat men ingeschreven staat in de GBA. Ook voor de niet ingezetenen zijn er taaltrajecten/activiteiten. Deze worden veelal georganiseerd door welzijnsorganisaties en richten zich minder op het behalen van een bepaald eindniveau dan de gesubsidieerde trajecten.

Gelet op de verwachte toestroom van (laaggeletterde) EU arbeidsmigranten en het feit dat deze groep (zowel nieuwe toestroom als aanwezige (laaggeletterde) EU arbeidsmigranten) onder andere door taalachterstand in een achterstandspositie terecht dreigt te komen is het van belang om deze groep gericht te informeren over de mogelijkheden die er in Rotterdam zijn op het gebied van taal.

³ LURA rapport, Tweede Kamer, vergaderjaar 2011-2012, 32 680, nr. 4.

Er dient dus steviger ingezet te worden op specifieke voorlichting richting deze groep. Daarnaast kan door middel van samenwerking met werkgevers het bestaande aanbod dichter bij de mensen gebracht worden waardoor de drempel om hieraan deel te nemen verlaagd wordt.

Eén van de doelstellingen binnen het Rotterdamse diversiteitsbeleid is het bevorderen van ontmoetingen tussen Rotterdammers. EU arbeidsmigranten kunnen gebruik maken van de gesubsidieerde voorzieningen die zich hierop richten. Daarnaast zijn er in Rotterdam diverse organisaties die zich bezig houden met emancipatie en discriminatiebestrijding. Deze activiteiten kunnen worden ingezet om de maatschappelijke positie van de EU arbeidsmigranten te verbeteren en te werken aan de empowerment van deze groep. Noodzakelijk is dat deze activiteiten door middel van gedegen voorlichting onder de aandacht van de EU arbeidsmigranten worden gebracht.

Activiteiten:

- Taal is essentieel om goed mee te doen in de Rotterdamse samenleving. Met werkgevers, huisvesters, scholen en vakbonden worden verbindingen gelegd om te komen tot initiatieven, zoals het Wellant College (combinatie van vakinhoud, inburgering en taal). Via de schakelklassen worden aan de kinderen van nieuwkomers Nederlandse taallessen aangeboden.
- Voorlichting en informatie over taalaanbod in Rotterdam verstrekken:
 - bij inschrijving in GBA / RNI
 - bij themabijeenkomsten in de wijk en voorlichting door voorlichters in samenwerking met Albeda en Zadkine en welzijnsorganisaties.
 - bij taalsprekuren van de Stichting Lezen & Schrijven in de bibliotheek (Informatie in eigen taal - Inzet van een Pools-, Bulgaars-, Turkssprekende vrijwilliger)
 - in het land van herkomst. In opdracht van het Ministerie van Buitenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is een zelfstudiepakket ontwikkeld voor arbeidsmigranten uit Bulgarije, Polen en Roemenië. Naast taallessen biedt 'Zelf starten met Nederlands' informatie over de Nederlandse samenleving.
 - door werkgevers die personeel aantrekken uit genoemde landen (vooruitlopend op de komst naar Nederland of in Nederland).
- Taaltrajecten:
 - WEB-trajecten op de werkvloer (branchegericht onderwijs).
 - Uitbreiding bestaande trajecten op bepaalde locaties. Taaltrajecten zoals 'Goed, Beter, Best' en 'Taal dichtbij!' nog intensiever inzetten op locaties waar zich veel EU arbeidsmigranten bevinden.
 - Bij short stay woonlocaties faciliteiten (laten) aanbieden waar de bewoners (op eigen kosten) de taal kunnen leren.
- Naleven van CAO afspraken. Rotterdam vraagt Rijk om toe te zien op naleving van de afspraken in CAO's met betrekking tot het leren van de Nederlandse taal en het faciliteren van werknemers op dit vlak.
- Integratie en sociale contacten:
 - Door middel van themabijeenkomsten in de wijk deze groep actief voorlichten over de mogelijkheid om andere Rotterdammers te ontmoeten door tussenkomst van gesubsidieerde organisaties.
 - Op genoemde themabijeenkomsten tevens de mogelijkheden presenteren op het gebied van empowerment en het versterken van de eigen maatschappelijke positie.

- Integratie en participatie van de Polen in maatschappelijke geledingen. Gemeente Den Haag en gemeente Rotterdam verkennen de mogelijkheden om onderzoek te laten doen naar de integratie en participatie van de Polen.

3b. versterken eigen maatschappelijke organisaties

De komst van EU arbeidsmigranten vraagt om een wederzijdse investering. De stad investeert in hen en zij investeren in de stad. Het moet dus niet alleen vanuit de overheid komen. De gemeenschappen hebben zelf ook een sleutelrol. Vanuit de veranderende rol van de overheid (van zorgen voor naar zorgen dat) zullen zij vanuit de eigen kracht en verantwoordelijk tot een hogere graad van zelforganisatie dienen te komen en zich moeten inzetten om te participeren en een waardevolle bijdrage te leveren in onze samenleving. We moeten ons daarbij realiseren dat met name Midden en Oost Europeanen afkomstig zijn uit landen die lang gebukt zijn gegaan onder het communistisch regime, waar corruptie nog steeds een groot probleem is en het niveau van *law and order* lager ligt dan in de Westerse democratieën. Voor de overheid is het zaak angst weg te nemen en vertrouwen te winnen. Dit betekent o.a. dat wij de gemeenschappen niet alleen moeten stimuleren tot het opzetten van een professionele maatschappelijk organisatie en het gebruik van de eigen kracht, maar hen hier ook bij moeten helpen en faciliteren (maar zo min mogelijk subsidiëren).

We willen weten wat er onder hen leeft. Wat zijn hun behoeften en problemen, wat verwachten, kunnen en willen ze? Om antwoord te krijgen op deze vragen is het van belang een netwerk van sleutelpersonen en maatschappelijke organisaties te hebben waarmee we contact en voeling hebben tot in de haarvaten van de gemeenschappen. Bij EU arbeidsmigranten gaat het om nieuwe Rotterdammers. Wij hebben als stad relatief weinig kennis over en ervaring met hen en omgekeerd geldt hetzelfde. Voor beide kanten ligt er een uitdaging bruggen naar elkaar te slaan en een 'win-win' te creëren. Hoe eerder de EU arbeidsmigranten hun weg vinden in onze stad, zelfredzaam worden en een actieve bijdrage leveren, hoe beter dat is. Wij zullen al doende samen met hen op zoek moeten gaan naar het leggen van contact en verbinding. Daarbij zullen we gebruik moeten maken van de lessen en ervaringen die zijn opgedaan met eerdere migrantengroepen.

Activiteiten:

- Geïntensiveerde inzet op voorlichting en themabijeenkomsten voor EU arbeidsmigranten over leef- en gedragsregels, rechten en plichten.
- Ontwikkeling training en voorlichting cultuursensitief werken voor professionals. Het gaat dan om professionals die met deze groepen te maken hebben (b.v. GBA-teams, leerplichtambtenaren, wijkagenten), voor te lichten aan de hand van de profielen van EU arbeidsmigranten.
- Zorgen voor werkende verbindingen op strategisch, tactisch en uitvoeringsniveau met de partners uit de keten (ondermeer belastingdienst, IND, Jeugdzorg, politie etc) en de clusters van de gemeente Rotterdam door meervoudig te kijken bij de uitoefening van gemeentelijke taken en alert zijn op signalen van misstanden. Daarbij ook de verbinding tussen uitvoering en beleid verstevigen.
- In beeld brengen en actief aansluiten bij maatschappelijke organisaties van EU arbeidsmigranten in de stad. Daarnaast faciliteert en stimuleert Rotterdam om de graad van zelforganisatie van EU arbeidsmigranten te vergroten. De kenniscentra Burgerschap en de vrijwilligerscentrale kunnen vanuit de stedelijke ondersteuningsstructuur een rol spelen in het versterken van de eigen maatschappelijke organisaties.

4. Versterken van de betekenis van de EU arbeidsmigranten voor de Rotterdamse economie

In de Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt wordt arbeidsmigratie aangestipt bij de ontwikkelingen, maar (nog niet) verder uitgewerkt. De betekenis van EU arbeidsmigranten voor de Rotterdamse economie, de economische meerwaarde, wordt de komende tijd verder besproken met ondernemers en keyplayers daarbinnen. In deze gesprekken is een belangrijk onderwerp hoe de overheid bij kan dragen aan een gunstig vestigingsklimaat en de juiste vestigingsvoorwaarden voor deze groep.

Voorkomen verdringing arbeidsmarkt

Het Rijk zet zich in om verdringing op de arbeidsmarkt te voorkomen. Het gaat hierbij vooral om de bouw, land- en tuinbouw en transportsector; sectoren waar over het algemeen de marges klein zijn. Constructies, waarbij mensen tegen lagere kosten aan het werk gesteld worden, versterken het verdringingseffect. Hierbij kan gedacht worden aan detacheringconstructies, waarbij de werknemer gedetacheerd wordt vanuit het land van herkomst en schijnzelfstandigheid waarbij werknemers tegen een laagtarief als zzp-er worden ingehuurd. Daarnaast is er het effect dat veroorzaakt wordt door malafide uitzendbureaus die mensen onder de in CAO's afgesproken lonen betalen. Tegen dit laatste is/ wordt gezamenlijk met ondermeer het Rijk en de uitzendbranche een handhavingbeleid ontwikkeld.

Verwacht wordt dat met de toenemende werkloosheid het effect van verdringing groter kan worden. Toch is hierbij ook een kanttekening te plaatsen. Vaak worden arbeidsmigranten ingezet op moeilijk vervulbare vacatures, tijdelijk werk om pieken op te vangen e.d. Verder blijkt uit interviews met werkgevers, dat naast beschikbaarheid en het loonkosteneffect zaken als werkmotivatie, hogere arbeidsproductiviteit en fitheid een belangrijke rol spelen bij de keuze van werkgevers voor arbeidsmigranten.

Inspanningen binnen Rotterdam op dit terrein zijn enerzijds gericht op het voorkomen van uitbuiting, oneerlijke concurrentie van arbeidsmigranten, en anderzijds op het vergroten van de concurrentiepositie van werkzoekenden.

Arbeidsmigranten nemen soms genoegen met een lager salaris, waarmee ze aantrekkelijk zijn voor werkgevers. Vaak zijn hier malafide uitzendbureaus bij betrokken. Een van de speerpunten is een harde aanpak van malafide uitzendbureaus. Dit is essentieel.

Rotterdamse inzet om werkzoekenden te plaatsen

De publieke en politieke druk om Nederlandse werkzoekenden te plaatsen op vacatures in de (glas)tuinbouw nam vorig jaar steeds verder toe. Het is lastig te verkopen dat werkzoekenden met een bijstandsuitkering thuis zitten, terwijl er vele vacatures zijn. Rotterdam vindt ook dat er genoeg mensen zijn om het werk in de (glas)tuinbouw te doen, arbeidsmigranten die hier zonder vergunning mogen werken maar ook werkzoekenden met een uitkering. In 2012 startte het werkgelegenheidsproject 'Westland heeft Werk' met grote verwachtingen en stevige ambities. In dit project werkt Rotterdam samen met de gemeenten Den Haag, Delft, Rotterdam en Westland.

Het verwachte aantal plaatsingen is vorig jaar niet gehaald. De ervaringen lieten zien dat het lastig is om werkzoekenden met een bijstandsuitkering in de (glas)tuinbouw aan het werk te krijgen. Er is een lange adem voor nodig, maar een omslag in cultuur bereik je niet van de een op de andere dag. Het project wordt in 2013 en 2014 voortgezet. Om werkgevers te blijven motiveren - en het aantal werkgevers uit te breiden dat met gemeenten gaat samenwerken - is het van belang om betere kandidaten te selecteren en een passender voorwaardenpakket aan te bieden.

Verder is besloten om het werkgebied te verbreden en aan te sluiten bij het werkgebied van de Greenport Westland-Oostland. Binnen dit gebied zijn alle grote en belangrijke spelers binnen de (glas)tuinbouw geconcentreerd.

Activiteiten:

Rode loper

- Goedopgeleide kennis- en arbeidsmigranten zijn belangrijk voor Nederland en de Rotterdamse economie. En omdat de strijd om goed opgeleid personeel door vergrijzing in Europa alleen maar zal toenemen is het van belang dat Rotterdam haar best doet om goedopgeleide en beter geschoolde migranten aan te trekken, aan zich te binden en hun capaciteiten beter te benutten. Samenhang tussen het programma EU arbeidsmigranten en het expatbeleid zou daarom versterkt moeten worden.

Talentontwikkeling

- Gegeven de toenemende concurrentie op de arbeidsmarkt is talentontwikkeling van alle Rotterdamse jongeren extra belangrijk om deze concurrentie aan te kunnen. Dat betekent een goede opleiding en inzicht in arbeidsmarktontwikkelingen. Ook hier is een goede samenwerking van belang tussen werkgevers en opleidingen. Een goed voorbeeld is het Nationaal Programma Rotterdam Zuid, dat met het programma arbeidsparticipatie en talentontwikkeling in deze behoefte voorziet.

Faciliteren werkgevers

- De overheid hoeft geen arbeidskrachten te werven, dat doen de werkgevers. Sommige werkgevers zijn bezig met 'actieve' werving van EU arbeidsmigranten, zoals in de bouw en in de scheepsbouw. In het belang van de economische ontwikkeling van Rotterdam en haar regio en gericht op het voorkomen van misstanden is het wenselijk dat de overheid actief faciliteert. Rotterdam gaat met deze werkgevers het gesprek aan over het vinden van goede (tijdelijke) huisvesting van deze arbeidsmigranten en oplossingen voor woon- en werk verkeer.

Uitwerking twee overige hoofdonderwerpen

5. Sociale voorzieningen, verblijfsbeëindiging en terugkeer

De Rotterdamse inzet is dat EU arbeidsmigranten passend gebruik kunnen maken van uitkeringen, Maatschappelijke Opvang en medische zorg en ongewenste aanspraak wordt voorkomen.

Waar mogelijk wil Rotterdam de zelfredzaamheid van de burger vergroten. Waar dat kan wordt 'zorg voor' Rotterdammers vermeden en wordt 'gezorgd dat' de Rotterdammer zijn potentieel zoveel mogelijk benut. Sommige EU arbeidsmigranten in Rotterdam hebben nooit gewerkt, zijn kwetsbaar, hebben geen zorgverzekering en hebben daardoor geen recht op bijstand, medische zorg en opvang. Zorgen dat deze Rotterdammers zelfredzaam worden is daardoor niet mogelijk. Terugkeer naar herkomstland creëert voor deze personen de enige mogelijkheid om aan hun problemen te werken en hun zelfredzaamheid te vergroten. Om het juiste traject te kiezen en uit te voeren is specifieke kennis over Europees recht en afstemming tussen de betrokken diensten en hulpverleners nodig. Voor moeilijke gevallen is daarbij coördinatie vanuit de gemeente nodig. Rotterdam gaat deze coördinatie organiseren.

Om terugkeer naar herkomstland te bewerkstelligen past Rotterdam vier werkwijzen toe:

- In alle gevallen waar dat mogelijk is zal voor criminele of overlastgevende EU arbeidsmigranten of EU arbeidsmigranten die het sociale bijstandstelsel onevenredig belasten beëindiging van het verblijfsrecht worden aangevraagd.
- Maatschappelijke organisaties, gemeentelijke diensten, vreemdelingenpolitie, Immigratie en Naturalisatie Dienst (IND) en dienst Terugkeer en Vertrek (dT&V) bespreken in een periodiek overleg casuïstiek om terugkeer naar herkomstland te bewerkstelligen.
- Ernstig (vaak psychiatrisch) zieke EU arbeidsmigranten worden in samenwerking met dT&V en Publieke Gezondheid en Zorg begeleid bij de terugkeer naar opvang en zorg naar het herkomstland. Het doel is dat alle personen die hiervoor in aanmerking komen terugkeren. De verwachting is dat 40 personen per jaar terugkeren.
- Rotterdam zet de Poolse welzijnsinstelling Barka in om vrijwillige terugkeer van kwetsbare EU arbeidsmigranten naar zorg en opvang in herkomstland te bewerkstelligen. Barka zal in 1 jaar tijd 60 personen laten terugkeren waarbij de ongewenste remigratie naar Nederland lager is dan 10%.

Activiteiten:

- Rotterdam heeft bij het Rijk aandacht gevraagd voor het feit dat EU regelgeving in relatie tot het gebruik van sociale voorzieningen te ruim is. Aanscherping is nodig om ongewenst gebruik van sociale voorzieningen, in het bijzonder bij (langdurige) werkloosheid, tegen te gaan. Het Rijk maakt zich daar in EU verband sterk voor.
- vanaf 1 januari 2015 worden alle gemeenten verplicht de IND in te schakelen als een EU burger bijstand aanvraagt en er twijfel is over het verblijfsrecht. Ter voorbereiding op deze wettelijke regeling starten de gemeente Rotterdam en de IND op 1 oktober 2013 een pilot om de onderlinge gegevensuitwisseling te versnellen. De pilot duurt tot 1 april 2014. Bij het opstellen van de wettelijke regeling wordt straks gebruik gemaakt van de ervaringen in de Rotterdamse pilot. Nu is het nog zo dat de IND achteraf toetst of het toekennen van bijstand gevolgen heeft voor het verblijfsrecht. Door dit om te draaien, wordt voorkomen dat bijstand wordt uitbetaald aan een EU burger waarvan achteraf blijkt dat diegene geen recht meer heeft op verblijf in Nederland.
- Er wordt onderzocht welke aanvullende maatregelen mogelijk zijn om perspectiefloos verblijf in Rotterdam te ontmoedigen en om ongewenste immigratie te voorkomen.

6. Veiligheid

De verwachting is dat vooral het aantal kansarme migranten zal toenemen vanwege de economische situatie, die hier beter is dan in de herkomstlanden. En dat zij zich zullen vestigen in de kwetsbare wijken, omdat daar het grootste aanbod goedkope huurwoningen in de particuliere sector is. De footloose migrant (de gelukzoekers) kenmerkt zich o.a. door een laag opleidingsniveau en gebrek aan beheersing van de Nederlandse taal en kennis van wet- en regelgeving. Dit maakt hen extra kwetsbaar en vergroot het risico op (het terugvallen in) overlast en criminaliteit, het (onverzekerd) beroep doen op zorg (o.a. door verslavingsproblematiek en psychiatrische problemen) en kan ook gevaren voor de volksgezondheid opleveren (bv. het verspreiden van ziekten door verslaving gekoppeld aan prostitutie). Bovendien zijn zij erg beeldbepalend voor hoe er over de Midden en Oost Europeanen in het algemeen wordt gedacht. Stigmatisering van welwillende en kansrijke migranten uit deze landen moet worden voorkomen door de negatieve effecten van (de instroom van) de risicovolle en kansarme migranten zo vroeg en veel mogelijk te beperken.

Vanuit de pijler Veiligheid ligt de focus op de thema's:

- overlast publiek domein (o.a. parkeren, vuil op straat, hangen, alcohol- & drugsgebruik)
- overlast in/vanuit panden (o.a. burengerucht, overbewoning, ivi's)
- criminaliteit (o.a. zakkenrollen, winkeldiefstal)
- georganiseerde criminaliteit (o.a. prostitutie en mensenhandel, cybercrime: skimmen)

De aanpak zal persoongericht en gebiedsgericht zijn. Het accent ligt op de concentratiegebieden waar de meeste Midden en Oost Europeanen reeds woonachtig zijn en waarvan wordt verwacht dat de meeste nieuwkomers zullen neerstrijken, of waar specifieke problemen spelen m.b.t. overlast en criminaliteit (zoals winkelgebieden):

- deelgemeente Charlois (m.n. Tarwewijk, Oud Charlois en Carnisse) , Feijenoord (m.n. Bloemhof, Hillesluis en Vreewijk), Delfshaven (m.n. Bospolder-Tussendijken) en het centrumgebied, dat vanwege zijn winkel- en uitgaansfunctie kwetsbaar is voor overlast en criminaliteit (bv. zakkenrollen en winkeldiefstal)

Tegelijkertijd moeten we alert zijn op waterbedeffecten en hier tijdig op inspelen en blijven inzetten op problemen die stadsbreed spelen (bv. prostitutie).

De nadruk ligt op Midden en Oost Europeanen uit de herkomstlanden:

- Polen, Roemenië en Bulgarije, omdat zij qua absolute aantallen de grootste groepen vormen in de stad en Litouwen vanwege het relatief grote aandeel in zware en georganiseerde criminaliteit.

Er moet een integrale (netwerk)aanpak komen, waarbij Veiligheid verbonden is met het Sociale, Fysieke en Economische domein. Dat betekent niet alleen inzet op naleving maar ook aandacht voor taal, onderwijs, werk, huisvesting en zorg. Daarbij is het van groot belang naast partners vanuit de overheid, het maatschappelijk middenveld, werkgevers en huisvesters nauw te betrekken. En niet te vergeten de gemeenschappen zelf, want zij hebben een sleutelrol als het gaat om een succesvolle integratie in onze stad en het voorkomen van overlast en criminaliteit. Vanuit het besef dat de Midden en Oost Europeaan niet bestaat is maatwerk geboden en dient cultuursensitief werken onderdeel te zijn van het beleid. Het trainen, voorlichten en cultuursensitief maken van de professionals (bv. GBA-teams, wijkagenten) die met deze groepen nieuwe Rotterdammers te maken hebben is onderdeel van de aanpak.

Activiteiten:

- Voorkomen en beheersen van overlast en criminaliteit van hier reeds woonachtige migranten (met name Midden en Oost Europeanen)
- Voorbereid zijn op de veiligheidseffecten van de toestroom van groepen nieuwe migranten, met name de footloose migrant uit Midden en Oost Europa
- Voorkomen dat de nieuwe migrantengroepen op termijn een veiligheidsprobleem worden dat bovengemiddelde aandacht vraagt
- Opbouw netwerk van samenwerkende partners (professionals en gemeenschappen) die een rol hebben in de (preventieve en repressieve) aanpak van veiligheidsproblemen met deze groepen nieuwe Rotterdammers.
- Ontwikkeling en deling van kennis en informatie over a) deze nieuwe groepen Rotterdammers en b) aanpakken en methodieken (best practices)

Uitwerking randvoorwaarden

7. Lobby

Met de lobby naar EU en het Rijk vraagt Rotterdam aandacht voor de lokale gevolgen van vrij verkeer van werknemers in (kwetsbare) stedelijke gebieden. Hierin staat Rotterdam niet alleen. Ook andere Europese steden, Den Haag, Amsterdam en Utrecht ervaren deze lokale gevolgen. Rotterdam vraagt EU om rekening te houden met de inzet van (aanvullende) middelen in regio's. Ook vindt Rotterdam dat de EU de pushfactoren in de herkomstlanden moet verminderen.

Activiteiten:

- Rotterdamse lobby richt zich op:
 - EU kan zich inzetten op verbeteren van voorlichting aan arbeidsmigranten in de herkomstlanden)
 - Migratiefonds ook openstellen voor EU burgers. De Nederlandse taal is essentieel voor integratie en participatie van de migrant en voor werken in NL.
 - EU regelgeving in relatie tot het gebruik van sociale voorzieningen is te ruim. Aanscherping is ons inziens nodig om ongewenst gebruik van sociale voorzieningen, in het bijzonder bij (langdurige) werkloosheid, tegen te gaan. Het Rijk maakt zich daar in EU verband ook sterk voor.
 - Bij structuurfondsen naast inwoneraantallen additioneel aandacht voor de aanpak van bovenmaatse problemen.
 - Europees Sociaal Fonds (ESF): extra aandacht nodig voor taal en scholing van laagopgeleide EU arbeidsmigranten.
 - De inzet van structuurfondsen voor bevolkingsgroepen en onderdanen in land van herkomst of buiten hun eigen lidstaat. *Voorbeelden:*
 - In hoeverre kun je b.v. Bulgaarse structuurfondsen inzetten voor het opleiden van Bulgaren in Rotterdam?
 - Of bijvoorbeeld, het inzetten van Bulgaarse middelen om Bulgaren die in NL geen baan meer hebben weer in Bulgarije een bestaan op te laten bouwen?
 - EU zou zich moeten inzetten om de pushfactoren in Roemenië en Bulgarije te verminderen door het versterken van de sociaal economische situatie in de herkomstlanden en versterken van de governance met decentrale overheden en het maatschappelijk middenveld bij projectideeën en structuurfondsen,
 - mismatch subsidievoorwaarden (de perverse prikkels van het GLB (=landbouwbeleid) en werkelijkheid beëindigen (voorbeeld: braakligsubsidies)
 - Onze infrastructuur en formele economie zijn niet toegerust grote additionele groepen mensen die een marginaal bestaan leiden te ontvangen. Problemen moeten ook bij de bron, dus in de herkomstgebieden zelf, een oplossing vinden.
- De zogenoemde Vierlandenbrief van Nederland, Oostenrijk, Duitsland en Groot Brittanië aan de Europese Commissie kaart misbruik aan van sociale zekerheid en de nadelige effecten van het vrij verkeer, ondermeer ook de grootstedelijke problematiek. De Europese Commissie wil meer inzicht in de facts and figures. Rotterdam en de andere steden van de G4 leveren de facts and figures en trekken hierin samen op met het Rijk.
- Rotterdam zoekt samenwerking met andere steden in Europa waar deze problematiek ook speelt (ondermeer G 4, Mannheim, Duisburg, Margate, Birmingham, Antwerpen en Gent) en met de netwerken Urbiscoop en Eurocities. Belangrijkste doel is een gezamenlijke lobby naar de EU. Daarnaast is delen van best practices en leren van andere steden zeer belangrijk.

- Nederland heeft met Bulgarije en Roemenië afspraken gemaakt over uitwisseling van gegevens en voorlichting over rechten en plichten van werknemers in Nederland. Rotterdam stelt voor om dit met het Rijk nader te concretiseren voor de herkomstgebieden van de EU arbeidsmigranten in de stad (met name Shumen in Bulgarije).

8. Samenwerken met kennisinstellingen

Met kennisinstellingen werken we aan meer inzicht in de sociale en economische implicaties van migratie van EU arbeidsmigranten. Ook zoomen we in op specifieke onderwerpen.

Zo start de Erasmus Universiteit Rotterdam met een onderzoeksproject naar de sociale en economische implicaties van migratie van Midden en Oost Europeanen voor de regio's waar deze migranten wonen en werken. Dit project maakt deel uit van een internationaal vergelijkend project met landen als Zweden, Oostenrijk en Turkije. Het project zal door de Erasmus Universiteit worden gecoördineerd, onder leiding van prof.dr. Godfried Engbersen. In het onderzoek zal worden gekeken naar de verschillende typen van migratie van Midden en Oost Europeanen. Daarbij is voor Rotterdam ook belangrijk om vanuit profielen deze materie te bekijken, de diverse stedelijke consequenties nog scherper in beeld te krijgen en te weten op welke wijze er door publieke en private partners wordt gereageerd op deze consequenties.

9. Communicatie

De crux van dit programma is informatie, gegevens en kennis ontsluiten en delen. Voor een succesvolle aanpak is het nodig om over de grenzen van de gemeente en van de organisaties heen te kijken en samen te werken.

Naast de voorlichting aan EU arbeidsmigranten via internet, folders en de Bulgaren- en Polenvoorlichters vraagt de huidige tijd om benutten van de mogelijkheden van social media en app's.

Activiteiten:

- Ontsluiten van informatie, kaders etc. via internet, folders en mogelijk sociale media en/ of ontwikkelen app wonen & werken in Rotterdam
- Meer betrekken van eigen maatschappelijke organisaties
- Opstellen en handelen op basis van overkoepelende communicatiestrategie

Lijst van afkortingen in volgorde van gebruik

LURA	Lessen uit recente arbeidsmigratie
GBA	Gemeentelijke Basisadministratie
TWV	Tewerkstellingsvergunning
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
OM	Openbaar Ministerie
SZW	(ministerie van) Sociale Zaken en Werkgelegenheid
SVB	Sociale Verzekeringsbank
RNI	Registratie Niet Ingezetenen
BSN	Burger Service Nummer
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
RCF	Regionale Coördinatiecentra Fraudebestrijding
OBI	Onderzoek en Business Intelligence (gemeente Rotterdam)
IVI	Irreguliere verblijfsinrichting
HVV	Huisvestingsvergunning
AMU	Aanpak Malafide Uitzendbureaus
SNCU	Stichting Naleving CAO Uitzendkrachten
KvK	Kamer van Koophandel
FNV	Federatie Nederlandse Vakverenigingen
IND	Immigratie- en Naturalisatiedienst
dT&V	dienst Terugkeer & Vertrek
ESF	Europees Sociaal Fonds